הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמט

ו טור מְהָא דְּעֵירוּבִין (ח') [מ'] (ע"ב) וּכְבֵאר בְּיִרוּשַׁלְמִי פֶּרֶק כ' דְּתַעֲנִית (ה"ב). ז תַּעֲנִית י"ח (ע"ב) לְדַעַת הָרא"ש שָׁם (פ"ב סי' ו) וְכֵן כְּתַב הַשּׁוּר.

בִּלְי קְבִיעוּת סְעוּדָה, (טו) אֲפִלּוּ סְעוּדָה שֶׁרְגִיל בָּהּ בְּחל, כָּל הַיּוֹם מֻתָּר לְהַתְחִיל מִן הַדִּין, אֲבָל מִצְוָה לְהִמָּנַע (טז) * מִלִּקְבֹּעַ סְעוּדָה שֶׁנָּהוּג בָּהּ בְּחל (יז) * מִתְּשַׁע שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה: ג דָּרֶךְ אֲנָשִׁי מַעֲשֶׂה (ו) (יח) לְהִתְעַנּוֹת בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת: ד [ז]אִם קִבֵּל עָלָיו לְהִתְעַנּוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, (יט) צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, (כ) * אִם לֹא שֶׁפֵּרֵשׁ בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתַּעֲנִית עַד שֶׁיִּשְׁלִימוּ הַצִּבּוּר תְּפִלָּתָן.

בְּאֵר הַיטֵב

אִפְשָׁר לְהַחֲקִים שְׁנֵיהֶם תּוֹךְ שָׁעָה אַחַת. לְבוּשׁ. וּכְ"ח (פ"ג) כָּתַב דְּמִצְוָה לְהַתְחִיל קֹדֶם שָׁעָה עֲשִׂירִית. וּשְׁלְ"ה (מסכת שבת נר מצוה אות ו) כָּתַב, מוֹרֵי מַהֲרַ"שׁ מִלּוּבְּלִין הָיָה סַנְדָּק בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְלֹא רָצָה לִילֵךְ עַל הַסְּעֻדָּה מֵאַחַר שֶׁהָיָה שָׁם מִנְיָן בְּלָעְדוֹ, וּשְׁלְ"ה הֵשִׁיב לוֹ, עַיֵּן שָׁם: **ג (ו) לְהִתְעַנּוֹת.** וּכְ"ח (פ"ז) כָּתַב בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים דְּאָסוּר

בֵּאוּר הֲלָכָה

אֲכִילָה גַּסָּה, וַאֲפִלּוּ הָכִי אֵין לוֹ לְחֹשׁ לָזֶה כֵּיוָן שֶׁהוּא עוֹסֵק עַתָּה בִּסְעוּדַת מִצְוָה, וְיֵקִים לְמֵחָר הַשָּׁלֹשׁ סְעוּדוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסִימָן רע"ד (סק"ט), וְכֵן בְּאֵר הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"י) כַּנַּ"ת. וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא יֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה טוּבָא, דַּהֲלֹא סְעוּדַת שַׁבָּת בַּלַּיְלָה הִיא חוֹבָה מִצַּד הַדִּין, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּסְעוּדַת בְּרִית מִילָה וּפִדְיוֹן הַבֵּן אֵינוֹ אֶלָּא מִצְוָה בְּעָלְמָא וְלֹא חִיּוּבָא כְּלָל, א)וְאִם כֵּן אִם מִשְׁעָר שֶׁעַל יְדֵי אֲכִילָתוֹ יִתְבַּשֵּׁל לְגַמְרֵי מִסְּעוּדַת לַיְלָה יֵשׁ לוֹ לְמַנּוֹעַ מִזֶּה. וּמֵהַשַּׁלְחָן עָרוּךְ אֵין שׁוּם רְאָיָה כְּלָל, דְּהַשַּׁלְחָן עָרוּךְ לֹא הִתִּיר רַק אִם עַל יְדֵי זֶה לֹא תִּהְיֶה אֲכִילָתוֹ בַּלַּיְלָה לְהַאֲבוֹן אֲבָל עַל כָּל פָּנִים לֹא יִתְבַּשֵּׁל מֵהַמְּצוָה לְגַמְרֵי (וְגַם אִם טַעַם אִסּוּר קְבִיעַת סְעוּדָה הוּא מִשּׁוּם דְּמִזְלְזֵל בְּשַׁבָּת, בָּזֶה לֹא מִיחַשֵּׁב וְלִזּוּל כְּלָל כֵּיוָן שֶׁהוּא סוֹעֵד סְעוּדַת מִצְוָה, אוֹ אִם הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּעַל יְדֵי זֶה אֵין הַכָּנָה לְצֹרֶךְ שַׁבָּת יֵשׁ לוֹמַר דִּבְסְעוּדַת מִצְוָה לֹא הֶחְמִירוּ בָּזֶה וְסָמְכוּ דְּמִסְתָּמָא יָכִין עַל כָּל פָּנִים כַּפָּא דְּהַרְנָא לְכְבוֹד שַׁבָּת), מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם עַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה בַּלַּיְלָה אֲכִילָה גַּסָּה דְּלֹא נַחְשְׁבָה אֲכִילָה כְּלָל, מִסְּתַבְּרָא דְּיֵשׁ לוֹ לְמַנּוֹעַ מֵאֲכֹל הַרְבֵּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא לָזֶה. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּעֵטֶרֶת זְקֵנִים שֶׁדִּעְתּוֹ גַּם כֵּן דְּיִהְיֶה מֵלֶאכֶל כָּל כָּךְ בְּאֹפֶן שֶׁיִּבָּא לִידֵי כָּךְ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א (ס"ק ט) שֶׁכָּתַב דְּמִצְוָה לְהַתְחִיל קֹדֶם תֵּשַׁע שָׁעוֹת, הוּא מִפְּרָשׁ לְקַמָּן בְּסִימָן תרצ"ה (ס"ב) בַּהַגָּ"ה לְעִנְיַן סְעוּדַת פּוּרִים וְכִיוֹצֵא מִזֶּה עַיֵּן שָׁם [וְלִפְלָא שֶׁהֵבִיא זֶה מֵהַבַּ"ח], וְכֵן מוּכָח שָׁם בְּהַגְּרַ"א דְּפִשִׁיטָא לֵיהּ דְּבָר זֶה עַיֵּן שָׁם, וְנוֹכַל לִלְמֹד מִעִנְיָנֵנוּ לְשָׁם דְּבִדִיעֲבַד יוּכַל לַעֲשׂוֹת סְעוּדַת פּוּרִים אֲפִלּוּ מִמִּנְחָה וּלְמַעְלָה. כָּתַב הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה (אות ד) בְּשֵׁם הָאוֹר זָרוּעַ (ח"ב סי' כא), מִצְוָה לֶאֱכֹל סְעוּדַת שַׁבָּת לְהַאֲבוֹן, וּמֵאַחַר דְּעִקַּר הַסְּעוּדָה הוּא לֶחֶם לָכֵן אָסוּר לֶאֱכֹל גְּרִימְ"ל בְּשַׁבָּת גַּם הַסְּעוּדָה מְשׁוּם דְּשׁוּב לֹא יוּכַל לֶאֱכֹל עִקַּר סְעוּדַת שַׁבָּת לְהַאֲבוֹן. וְהַדְּרָכֵי מֹשֶׁה חָלַק עָלָיו דְּהָא אֲנַן קַיְמָא לַן דְּאוֹכֵל וְהוֹלֵךְ אֲפִלּוּ מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה עַד שֶׁתַּחְשׁךְ, אִם כֵּן שְׁמַע מִינָּהּ דְּלֹא חַיְשִׁינַן אִלְהַאֲבוֹן. וְהַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"י) הִסְכִּים עִם הָאוֹר זָרוּעַ דְּהָכִי דַּקְיָמָא לַן כְּרַבִּי יוֹסֵי (פסחים צט:) דְּמֻתָּר לֶאֱכֹל אֶחָד הַמִּנְחָה וְלֹא קַיְמָא לַן כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּכִשְׁהוּא לַיְלָה לְאִסּוּר לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לְשַׁבָּת כְּשֶׁהוּא תָּאֵב לֶאֱכֹל], **הוּא רַק מִשּׁוּם דְּאֵין לְהַחְמִיר עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם מִשּׁוּם חֲשָׁשׁ דְּלִתְאָבוֹן, אֲבָל בְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן סְעוּדַת שַׁבָּת גַּם רַבִּי יוֹסֵי מוֹדֶה דְּמִצְוָה לֶאֱכֹל לְתַאֲבוֹן** [עַיֵּן תּוֹסְפוֹת פְּסָחִים צ"ט עַמּוּד ב' (ד"ה סמוך) שֶׁהוּא נָגֵד סְבָרָא זוֹ דְּבֵאוּר יְהֵיה יְהֵיר בָּזֶה עַיֵּן שָׁם, אֲבָל מִכַּמָּה פּוֹסְקִים מֻשְׁמָע דְּלֹא סְבִירָא לְהוּ כְּהַתּוֹסְפוֹת], **וְאִם כֵּן כֵּיוָן שֶׁעִקַּר הַסְּעוּדָה הוּא לֶחֶם אֵין לֶאֱכֹל גְּרִימְ"ל אוֹ שְׁאָרֵי מִינֵי מְזוֹנוֹת כְּהַאי גַּוְנָא קֹדֶם כְּדֵי שֶׁיִּהְא תָּאֵב לֶאֱכֹל.** וּכְמוֹ מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה לְרַבִּי יְהוּדָה [וְהוּא כְּפִי נֹסַח הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בִּבְרוּר בְּעַזְרַ"ה, וְאַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּמֶחֱצִית הַשֶּׁקֶל שֶׁגַּם הוּא בְּאֹפֶן כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ דִּמְבֹעוֹד יוֹם גַּם לְהַמַּגֵּן אַבְרָהָם מַתִּיר וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים]. **וּבְמִקּוֹמוֹת דְּנוֹטְלִין לַיְדַיִם קֹדֶם קִדּוּשׁ שֶׁעַל הַכּוֹס פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם הַמּוֹצִיא.** כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָפְסֵק רַב בֵּין נְטִילָה לְהַמּוֹצִיא. וְעַיֵּן שָׁם (במג"א) עוֹד שֶׁהֶקְשָׁה דְּהוּא גְּרַם בְּרָכָה שְׁאֵינָהּ צְרִיכָה, וְגַם דְּאָסוּר לְהַקְדִּים בְּרָכַת בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת קֹדֶם לִבְרָכַת הַמּוֹצִיא. וְהֵנָּה **בִּמְקוֹמוֹתֵינוּ שֶׁהַמִּנְהָג שֶׁאֵין נוֹטְלִין לַיְדַיִם קֹדֶם קִדּוּשׁ, נָהֲגוּ הָעוֹלָם לְהָקֵל בְּשַׁחֲרִית מִדַּעַת הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה וְאוֹכְלִין מִינֵי מְזוֹנוֹת לְאַחַר קִדּוּשׁ קֹדֶם הַסְּעוּדָה, וְעַיֵּן בְּשֶׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁל הַגְּרַ"ז** (ס"י וקו"א סק"ד) **שֶׁיֵּשׁ הַמְּנַהֵג וְכָתַב שֶׁאֵין לְמַחוֹת בְּיַד הַמְקִלִּין, וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ אֲנָשִׁי מַעֲשֶׂה שֶׁמַּחְמִירִין לְעַצְמָן בְּמָקוֹם דְּאָפְשָׁר מִדַּעַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם וְחָכָךְ אַחַר הַקִּדּוּשׁ נוֹטְלִין לַיְדַיִם וּמְבָרְכִין עַל הַפַּת וְאוֹכְלִין הַכֹּל בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר שִׁלְחָן צְעִי שִׁטִּים** (סי' ו ס"ז אות ו), **וְעַל כָּל פָּנִים לְכַתְּחִלָּה עָלְמָא נְכוֹן לְחַדֵּר שֶׁלֹּא לְמַלֹּא כַּרְסוֹ מִשְּׁאָרֵי אֲכִילוֹת קֹדֶם סְעוּדַת הַפַּת:**

*** מְקֻבָּעַ סְעוּדָה וְכוּ'. הֵיינוּ לֶאֱכֹל פַּת כְּדֵי שְׁבִיעָה כְּנִרְגָּלִיוֹתוֹ בְּחל, אֲבָל מְעַט לְהַשְׁקִיט רַעֲבוֹנוֹ אֵינוֹ בִּכְלַל קְבִיעַת סְעוּדָה לְעִנְיָן זֶה:**

*** מִתֵּשַׁע שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יז), וְהַטַּעַם דְּאַף שֶׁצָּרִיךְ לַחֲשֹׁב שָׁעוֹת וְמַנְיָנִים הֵיינוּ בְּשַׁאֵין הַיּוֹם קָצָר הַרְבֵּה, אֲבָל כְּשֶׁהַיּוֹם קָצָר מְאֹד וּבְנֵדֵי לֹא יִהְיֶה תָּאֵב לֶאֱכֹל בַּלַּיְלָה אֲחַר עֶרְגִּילוֹתוֹ הִסְעִידָה הַרְגִּילָה, לֹא עָדִיף דָּבָר זֶה מֵאִם הָיָה אִיסְטְנִיס דְּאִיתָא לְקַמָּן בְּסִימָן ת"ע סָעִיף ג' וּבְסִימָן תע"א סָעִיף א' בַּהַגָּ"ה דְּמִחְמִרִינַן בְּיה, וְהָכִי דָּשֵׁם מִצַּד חֻמְרָא מְעַנְּגִינַן, הֵיינוּ דְּלִית בְּיה חִיּוּבָא, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים מִצְוָה אִיכָּא, וְאַף שֶׁבְּאֻמָּת גַּם אִיסְטְנִיס אֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת כִּי אִם מִצַּד מִדַּת חֲסִידוּת, הֵיינוּ תַּעֲנִית גְּמוּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּהוּא רַק בְּהַקְדָּמָה בְּעָלְמָא בְּוַדַּאי מִצְוָה לַעֲשׂוֹת כֵּן:

ד * אִם לֹא וְכוּ'. וְנִרְאֶה פָּשׁוּט לְדַעַת הַמַּחְבֵּר אִם חִיּוּב הַתַּעֲנִית הָיָה עָלָיו מִכְּבָר וְרָצָה לִקְרֹעַ בְּתַעֲנִית עֶרֶב שַׁבָּת, אֵינוֹ יוֹצֵא בָּזֶה כֵּיוָן שֶׁלֹּא הִשְׁלִימוֹ כְּדִין, וְצָרִיךְ לְצוֹם יוֹם אַחֵר. וְדַע דְּאֲפִלּוּ לְדַעַת הַמַּחְבֵּר דְּלֹא הֶעְתִּיק בְּפֵנִים דִּעַת הָרַ"מ אֲפִלּוּ הָכִי מִשְׁמַע דְּסָבִירָא לֵיהּ דָּזֶה לֹא מִיקְרֵי הַשְׁלָמָה כְּלָל כְּמָה שֶׁקִּבֵּל בְּתְחִלָּתוֹ, הֵיינוּ דְּזָקָא כְּמוֹ שֶׁקִּבֵּל עַל עַצְמוֹ תַּעֲנִית וּמִסְתָּמָא הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ לְסָתָם תַּעֲנִית דִּידַנוּ הוּא עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים וּמִפִּילָא מַכְרַח הוּא לְהַשְׁלִימוֹ, אֲבָל בְּתַעֲנִית צִבּוּר כְּגוֹן עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת שֶׁחָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת, מִשְּׁמַע בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ולענין בעיית) דְּמִצַּדָּד לְהוֹרוֹת כְּהַפּוֹסְקִים דְּסָבִירָא לְהוּ דְּהַאי מִתְעַנִּין וּמְשַׁלְּימִין דְּקָאֲמַר הַגְּמָרָא הַיְינוּ אִם יָרְצָה לְהַשְׁלִים רַשַּׁאי, וְהַאי סוֹגְיָא קָאֵי שָׁם גַּם אַתַּעֲנִית צִבּוּר כִּדְמוּכָח שָׁם, אֲבָל מִדִּבְרֵי הָרַמְ"א דְּלֹא הִזְכִּיר בְּהַגָּהָתוֹ אֶת דַּעְתּוֹ וְכָתַב סְתָם דְּתַעֲנִית צִבּוּר יְשַׁלִּים, מֻשְׁמָע דְּסָתָם כְּדַעַת הָרוֹקֵחַ (סי' לו) וְרַאֲבְי"ה (הל' תעניות סי' תתנח) הַמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף דְּסָבִירָא לְהוּ דְּצָרִיךְ לְהַשְׁלִים. וְעַיְּנְתִּי בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה (אות ב) שֶׁכָּתַב שֶׁגַּם דַּעַת הַתּוֹלְדוֹת אָדָם וְחַוָּה (רבינו יהודה נחית יח ח"א) כֵּן עַיֵּן שָׁם [וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הָרַ"ן לֹא מָצָאתִי שָׁם בְּעִנְיָן שׁוּם רְאָיָה לָזֶה], וְאַחַר כָּךְ כָּתַב שֶׁכֵּן הוּא דַּעַת מַהֲרַ"ל דְּבְתַעֲנִית צִבּוּר יְשַׁלִּים, וְנִרְאֶה בְּשֵׁם מַהֲרַ"ל בְּתְשׁוּבָה סִימָן ל"ג, הֵיינוּ שֶׁשָּׁם אֵיתָא זֶה לְשׁוֹנוֹ, סוֹף דָּבָר אַחַר כָּךְ כָּתַב שֶׁכֵּן הוּא דַּעַת מַהֲרַ"ל דְּבְתַעֲנִית צִבּוּר יְשַׁלִּים, וְנִרְאֶה בְּשֵׁם מַהֲרַ"ל בְּתְשׁוּבָה סִימָן ל"ג, הֵיינוּ שֶׁשָּׁם אֵיתָא זֶה לְשׁוֹנוֹ, סוֹף דָּבָר אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית הֲרֵי שִׁפֵּיר הַשְׁלָמָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְתַעֲנִית יָחִיד, אֲבָל בְּמ"ג בְּעָמְרָ הָיָה פֹּה תַּעֲנִית קְרִיאָה בְּשִׁבִּיל גְּזֵרָה וְלֹא רָצִיתִי לְהַתִּיר לָאֲכֹל בְּיוֹם אַף כִּי הָיָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְלִשְׁתּוֹת וְכוּ'. וְאֵין בְּכְלָל זֶה (יט) אִם הוּא שׁוֹתֶה כָּל כָּךְ הַרְבֵּה מִינֵי מַשְׁקֶה עַד שֶׁיִּהְיֶה שָׂבֵעַ, כִּי הוּא בְּוַדַּאי מְקַלְקֵל תַּאֲוַת הַמַּאֲכָל וְהַחוּשׁ יָעִיד עַל זֶה, וְלִפְעָמִים יוּכַל לְהִבָּטֵל עַל יְדֵי שִׁכְרוּתוֹ מִסְּעוּדַת שַׁבָּת לְגַמְרֵי, וְעַל כֵּן מִצְוָה לְהִמָּנַע מִזֶּה עַל כָּל פָּנִים מִתֵּשַׁע שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה: (טו) **אֲפִלּוּ וְכוּ'.** הֵיינוּ כְּמוֹ וַאֲפִלּוּ, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּלֹא מִבַּעְיָא בְּלִי קְבִיעַת סְעוּדָה כְּלָל דָּזֶה וַדַּאי מֻתָּר כָּל הַיּוֹם וַאֲפִלּוּ מִצְוָה לְהִמָּנַע גַּם כֵּן לֵיכָּא, וַאֲפִלּוּ בִּקְבִיעַת סְעוּדָה כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה סְעוּדָה רְחָבָה רַק כְּמוֹ שֶׁרְגִיל בָּהּ בְּחל מֻתָּר כָּל הַיּוֹם מִן הַדִּין, אֲבָל מִצְוָה לְהִמָּנַע וְכוּ': (טז) **מִלִּקְבֹּעַ סְעוּדָה.** וְאִם הִתְחִיל (כ) אֵינוֹ מַפְסִיק: (יז) **מִתֵּשַׁע שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה.** הַיְנוּ (כפ) שָׁעוֹת זְמַנִּיּוֹת, וְהוּא רְבִיעִית הַיּוֹם עַד הַלַּיְלָה. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דִּבְיוֹתֵר הַחֲרֵף בִּזְמַן שֶׁהַיָּמִים קְצָרִים מְאֹד מִצְוָה לְהִמָּנַע מִלִּקְבֹּעַ סְעוּדָה הָרְגִילָה אֲפִלּוּ קֹדֶם תֵּשַׁע שָׁעוֹת, כָּל שֶׁהוּא מִשְּׁעַר בְּנָפְשׁוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא יִהְיֶה תָּאֵב לֶאֱכֹל בַּלַּיְלָה: **ג (יח) לְהִתְעַנּוֹת.** כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ תְּאֵבִים לֶאֱכֹל בַּלַּיְלָה. וְעַיֵּן בְּבֵ"ח (ס"ד) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים שֶׁהִסְכִּימוּ דְּאֵין לְהִתְעַנּוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְשַׁבָּת כְּשֶׁהוּא מְעֻנֶּה, אִם לֹא שֶׁהוּא אִסְטְנִיס כָּל כָּךְ שֶׁאִם יֹאכַל בְּיוֹם לֹא יוּכַל לֶאֱכֹל בַּלַּיְלָה לְהַאֲבוֹן אָז מִנְהָג טוֹב הוּא אִם אֵין מַזִּיק לוֹ הַתַּעֲנִית: **ד (יט) צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת וְכוּ'.** וּכְמוֹ אִם קִבֵּל תַּעֲנִית סְתָם בְּשַׁחֲרִית יְמֵי הַשָּׁבוּעַ דְּדִינוֹ הוּא עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים דַּוְקָא, וְלֹא מַהֲנֵי בְּמַה שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת עַרְבִית מִקֹּדֶם וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן תקס"ב סָעִיף א' וב', הוּא הַדִּין הָכָא, וְאֵינוֹ נֶחְשָׁב לְאִסּוּר בְּמַה שֶׁנִּכְנָס לְשַׁבָּת כְּשֶׁהוּא מְעֻנֶּה אַף עַל גַּב דְּבְיוֹם הַשַּׁבָּת גּוּפָא אָסוּר לְהִתְעַנּוֹת: **(כ) אִם לֹא שֶׁפֵּרֵשׁ.** וְאָז מֻתָּר **שֶׁיּוּכַל לְהִבָּטֵל עַל יְדֵי זֶה מִסְּעוּדַת שַׁבָּת, אַף בְּשִׁתְיָה לְבַד בְּאֹפֶן זֶה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהַחְמִיר מִתֵּשַׁע שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה עַל כָּל פָּנִים: (כ) פְּסָחִים** (ק"ז) [ק' (ע"א)]: **(כפ) פְּרִי** מְגַדִּים בְּסִימָן תע"א (א"א סק"א) עַיֵּן שָׁם:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וּבשו"ע הרב (ס"ו) כתב: ואם אח"כ לא יוכל לקיים סעודת שבת שבלילה אין בכך כלום, כיון שזהו ג"כ סעודת מצוה ויאכל למחר שלש סעודות.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הַגָּהָה:*) (כא) * וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלֹא יַשְׁלִים, אֶלָּא מִיָּד שֶׁיּוֹצְאִים מִבֵּית הַכְּנֶסֶת יֹאכַל (טור ומרדכי סוף פרק בכל מערבין (סי׳ תלב) בשם הר״מ והגהות מיימוני פרק א׳ מהלכות תענית (פוסק ג)). לָכֵן (כב) בְּתַעֲנִית יָחִיד לֹא יַשְׁלִים, וְטוֹב לְפָרֵשׁ כֵּן בְּשָׁעַת קַבָּלַת הַתַּעֲנִית, (ו) וּבְתַעֲנִית צִבּוּר יַשְׁלִים, וְהָכִי נָהוּג (מהרי״ל (מנהגים סי׳ נג)). ח[ו]וְאִם הוּא (ס) [ח] תַּעֲנִית חֲלוֹם, צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת (כג) עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים:

*) כָּאן מְקוֹם הַגָּהָה זוֹ. ח טוּר וְהַגָּהוֹת מֵיימוֹנִי פֶּרֶק א׳ מֵהִלְכוֹת תַּעֲנִית (אות ג).

בַּאֵר הֵיטֵב

לְהִתְעַנּוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אִם לֹא שֶׁאִם אוֹכַל בְּיוֹם אֵינוֹ תֹּאב לֶאֱכל בַּלַּיְלָה: ד (ו) **וּבְתַעֲנִית צִבּוּר יַשְׁלִים.** מִשְׁמַע דְּבְתַעֲנִית צִבּוּר לֹא מְהַנֵּי תְּנַאי דִּלְעוּ בְּרִירֵיהּ תַּלְיָא מִלְּתָא וְכֵן מִשְׁמַע סִימָן תקע״ב (ס״ב): (ס) **תַּעֲנִית חֲלוֹם.** נִרְאֶה דְּגַם הַיֵּשׁ אוֹמְרִים מוֹדִים דְּבְתַעֲנִית חֲלוֹם יֵשׁ לְהַשְׁלִים, דְּהָא אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת עֲצָמוֹ מִתְעַנִּין, אַחֲרוֹנִים. וְעַיֵּן שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט סק״ח) וְיַד אַהֲרֹן (הגה״ט). וְנִרְאֶה לִי דְּאִם מִתְעַנֶּה בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת וְהִשְׁלִים פַּעַם רִאשׁוֹן צָרִיךְ לִנְהֹג כֵּן לְעוֹלָם, וְהוּא הַדִּין מִי שֶׁמִּתְעַנֶּה תַּעֲנִיתֵי הַכְּתוּבִים בְּסִימָן תקפ״ו וְהוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְכֵן שֶׁחָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ח). וּלְעִנְיַן יְאַרְצַיְט בְּעֶרֶב שַׁבָּת כָּתַב הַפ״ח (ס״ח) דְּאִם בְּתְחִלָּה כְּשֶׁהִתְחִיל לְהִתְעַנּוֹת אֶרַע יוֹם שֵׁשִׁי יְהֵא שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו שֶׁלֹּא יַשְׁלִים, דְּיַארְצַיְט הוּא כְּמוֹ נֶדֶר, וְכֵיוָן שֶׁלֹּא הִשְׁלִים בְּתְחִלָּה שׁוּב אֵין צָרִיךְ לְהַשְׁלִים, אֲבָל אִם אֶרַע בְּתְחִלָּה בֵּימוֹת הַחֹל וְהִשְׁלִים נַעֲשָׂה כְּנֶדֶר וְצָרִיךְ לְהַשְׁלִים אַף אִם יָחוֹל אַחַר כָּךְ בְּיוֹם שִׁשִּׁי. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. נִמְצָא לְמַדִּין אִם חָל פַּעַם הָרִאשׁוֹן הַיַּארְצַיְט בְּיוֹם שִׁשִּׁי אִם לֹא הִשְׁלִים אָז אֵין צָרִיךְ לְהַשְׁלִים כָּל יְמֵי אִם חָל הַיַּארְצַיְט בְּיוֹם שִׁשִּׁי. וְאִם הִשְׁלִים אָז, אוֹ שֶׁחָל הַיַּארְצַיְט רִאשׁוֹן בְּאֶמְצַע הַשָּׁבוּעַ דְּאָז חַיָּב לְהַשְׁלִים מִדִּינָא, אָז צָרִיךְ לְהַשְׁלִים כָּל פַּעַם שֶׁחָל יַארְצַיְט שֶׁלּוֹ בְּיוֹם שִׁשִּׁי. וְט״ז (סק״ג) חוֹלֵק וְכָתַב דְּלֹא מִקְרֵי דֶּרֶךְ נֶדֶר אֶלָּא אִם כֵּן דַּעְתּוֹ שֶׁיְּהֵא כֵּן לְעוֹלָם, עַל כֵּן הַמַּקֵּל לֹא הִפְסִיד וּבְכָרָה מִי שֶׁמְּצַטְעֵר עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ת״ב סָעִיף קָטָן י״ב מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם. וְהָעוֹלָם נָהֲגוּ כְּהַפ״ח, וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת נַחֶלֶת שִׁבְעָה סִימָן (כ״ז) [נ״ח]:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד **[ח] תַּעֲנִית חֲלוֹם.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב, וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת חוּט הַשָּׁנִי (סי׳ סו) כְּשֶׁאֶרַע הַיַּארְצַיְט בְּתְחִלָּה בְּעֶרֶב שַׁבָּת אֵין צָרִיךְ לְהַשְׁלִים כְּשֶׁאֶרַע אַחַר כָּךְ גַּם כֵּן בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אֲבָל כְּשֶׁחָל בְּחֹל בְּתְחִלָּה יֵשׁ לְהַשְׁלִים. וְעַיֵּן שָׁם דְּאַף כְּשֶׁחָל בְּחֹל בְּתְחִלָּה יֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא יַשְׁלִים כְּשֶׁחָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת, דְּמִסְתָּמָא לֹא הָיָה קַבָּלָתוֹ עַל עֶרֶב שַׁבָּת כו׳. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת נַחֲלַת שִׁבְעָה סִימָן נ״ח שֶׁכְּתַב גַּם כֵּן דְּאַף שֶׁחָל בְּחֹל מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁחָל אַחַר כָּךְ בְּעֶרֶב שַׁבָּת אֵין צָרִיךְ לְהַשְׁלִים, וְכַאֲשֶׁר עָשָׂה בְּיַארְצַיְט הָרִאשׁוֹן שֶׁאֶרַע בְּעֶרֶב שַׁבָּת כֵּן יַעֲשֶׂה כָּל יְמֵי, וְכֹמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ת״כ (ס״ב), דְּאִלּוּ כֵּיוָן לְפָרֵשׁ שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בְּיַארְצַיְט הָרִאשׁוֹן שֶׁלְּאַחַר י״ב חֹדֶשׁ, דְּלֵיתָא אֶלָּא עַל יַארְצַיְט הָרִאשׁוֹן שֶׁאֶרַע שֶׁחָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת קָאָמַר. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יא). וּכְמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק״ג) כָּתַב דְּלְהַקֵּל כְּשֶׁחָל הָרִאשׁוֹן (רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁלְּאַחַר י״ב חֹדֶשׁ) בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְדַעְתּוֹ שֶׁאַף אִם נֶאֱרַע בְּחֹל לֹא יַשְׁלִים כִּי בִּזְמַנֵּינוּ הַיְּדִיעוֹת חַלָּשִׁים עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(כא) אֲפִלּוּ עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל, וְכֵן אִם הִתְנָה לְהִתְעַנּוֹת (כג) רַק עַד אַחַר מִנְחָה גְּדוֹלָה, מְהַנֵּי תְּנָאוֹ: **(כא) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלֹא וְכוּ׳.** הַאי יֵשׁ אוֹמְרִים סְבִירָא לְהוּ (מ״ב) דְּבֵין בְּתַעֲנִית יָחִיד וּבֵין בְּתַעֲנִית צִבּוּר כְּגוֹן עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת שֶׁחָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת, לֹא יִתְעַנֶּה רַק עַד שֶׁיֵּצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, דְּאָז כְּבָר קִבְּלוּ שַׁבָּת בִּתְפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִים (פה) מִפְּלֵג הַמִּנְחָה וְאֵילָךְ [הוּא מִי״א שָׁעוֹת חָסֵר רְבִיעַ וְאֵילָךְ, וְהַשָּׁעוֹת הֵן זְמַנִּיּוֹת וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רס״א (ס״ב ומשנ״ב ס״ק כה)], וּמִקְּרֵי עַל יְדֵי זֶה הַשְׁלָמַת הַתַּעֲנִית מַה שֶּׁמִּתְעַנֶּה עַד אַחַר קַבָּלַת שַׁבָּת, וְהוּא הַדִּין בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב עַד אַחַר קַבָּלַת יוֹם טוֹב [וּבְחֹל גַּם לַיֵּשׁ אוֹמְרִים לֹא מִקְרֵי הַשְׁלָמַת הַתַּעֲנִית עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים]. וּמַכְרִיעַ הָרַמ״א דִּבְתַעֲנִית יָחִיד, דְּהֵינוּ שֶׁיָּחִיד גָּזַר עַל עַצְמוֹ תַּעֲנִית, לְסָמֹךְ עַל הַיֵּשׁ אוֹמְרִים דְּלֹא יַשְׁלִים, וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה טוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּפָרֵשׁ כֵּן בְּשָׁעַת קַבָּלַת הַתַּעֲנִית, וּבְדִיעֲבַד אֵין זֶה לְעִכּוּבָא, וּבְתַעֲנִית צִבּוּר חֲמִירָא מִזֶּה וְצָרִיךְ לְהַשְׁלִים כַּדִּין, (כו) וַאֲפִלּוּ לֹא תְּנַאי דִּלְעוּ בְּרִירֵיהּ תַּלְיָא מִלְּתָא. (כו) וְצִבּוּר שְׁגָזְרוּ עַל עַצְמָן תַּעֲנִית מֻחְדָּשׁ בְּשָׁכִיל אֵיזֶה עִנְיָן, לֹא חֲמִירָא כָּל כָּךְ וּמְהַנֵּי תְּנָאי: **(כב) בְּתַעֲנִית יָחִיד וְכוּ׳.** תַּעֲנִית יָחִיד נִקְרָא מִי שֶׁקִּבֵּל עַל עַצְמוֹ לְהִתְעַנּוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת זֶה, אוֹ שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִתְעַנּוֹת בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת, אוֹ עֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁחָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת [וַהֲיָנוּ אוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁאֵין אוֹמְרִים יוֹם כִּפּוּר קָטָן בְּיוֹם חֲמִישִׁי שֶׁלְּפָנָיו, דְּאִלּוּ הָאוֹמְרִים מִתְעַנִּין גַּם כֵּן בְּיוֹם חֲמִישִׁי, אֲלֵיהֶם רַבָּה בְּסִימָן תי״ח (סק״א)], אוֹ שֶׁמִּתְעַנֶּה יוֹם אֶחָד בְּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ, אוֹ כ׳ סִיוָן, אוֹ שֶׁמִּתְעַנֶּה תַּעֲנִיתִים הַמְבֹאָרִים בְּסִימָן תק״פ. כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ח) דְּאִם מִתְעַנֶּה בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת (פה) וְהַשְׁלִים פַּעַם רִאשׁוֹן צָרִיךְ לִנְהֹג כֵּן לְעוֹלָם, וְהוּא הַדִּין דְּדַעְתּוֹ לְהַשְׁלִים תָּמִיד, אֲמִרִינַן דְּדַעְתּוֹ לִנְהֹג כֵּן לְעוֹלָם, וְהוּא הַדִּין בְּכָל הַנַּ״ל, א[ז]דְּמִסְתָּמָא כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִתְנָה בְּפֵרוּשׁ שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהַשְׁלִים תָּמִיד, אֲמִרִינַן דְּדַעְתּוֹ לִנְהֹג כֵּן לְעוֹלָם, וּלְכַתְּחִלָּה (כט) יוֹתֵר טוֹב שֶׁלֹּא יַשְׁלִים בְּפַעַם רִאשׁוֹן כְּשֶׁחָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמ״א, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְהַשְׁלִים תָּמִיד. וְאִם בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁהִתְחִיל לְהִתְעַנּוֹת יוֹם שֶׁמּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ אוֹ עֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְשָׁאַר תַּעֲנִיתִים הַנַּ״ל חָל בְּחֹל, (ל) וּבְחֹל הָלְאָה מַשְׁלִימִין, וְעַל כֵּן (לא) יֵשׁ פּוֹסְקִים דְּסִבְירָא לְהוּ דַּאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּאָרַע אַחַר כָּךְ בְּעֶרֶב שַׁבָּת גַּם כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁלִים עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, דְּמִסְתָּמָא דַּעְתּוֹ לְהִתְנַהֵג כֵּן תָּמִיד אִם לֹא כְּשֶׁהִתְנָה בְּפֵרוּשׁ שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהִתְנַהֵג כֵּן לְעוֹלָם. (לב) ב[ז]וְיֵשׁ חוֹלְקִין עַל זֶה וְסִבְירָא לְהוּ דְּמִסְתָּמָא לֹא קִבֵּל עַל עַצְמוֹ לְהַשְׁלִים אַף בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְעַל כֵּן מִי שֶׁמִּתְעַטֵּר יוֹכַל לִסְמֹךְ עַל הַמְקִלִּין וְלֶאֱכל תֵּכֶף אַחַר יְצִיאָתוֹ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת אַף שֶׁהַיּוֹם גָּדוֹל: **(כג) עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים.** וַאֲפִלּוּ הַיֵּשׁ אוֹמְרִים הַנַּ״ל מוֹדוּ בָּזֶה, שֶׁהֲרֵי אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת עַצְמוֹ יָכוֹל לְהַתְחִיל וּלְהִתְעַנּוֹת תַּעֲנִית חֲלוֹם וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן רפ״ח (ס״ד), וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁיָּשְׁלִים עַד הַלַּיְלָה. וְהִנֵּה יֵשׁ מַהְפּוֹסְקִים שֶׁחוֹלְקִין וְסוֹבְרִין דְּגַם בְּתַעֲנִית חֲלוֹם דֵּי לְהַמְתִּין עַד שֶׁיֵּצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת עַרְבִית, דְּבָזֶה מִקְרֵי הַשְׁלָמָה, אֲבָל (לג) הָאַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ עִם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּאֵין לְהָקֵל בָּזֶה, דְּכֵיוָן שֶׁהוּא מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה לְבַטֵּל וּלְבַעֵר חֲלוֹם רָע שֶׁמָּא לֹא יוֹעִיל לְבַטְּלוֹ אִם לֹא יַשְׁלִים עַד הַלַּיְלָה:

בַּאוּר הַלָּכָה

בְּעֶרֶב שַׁבָּת, לְבַד לְאוֹתָן שֶׁהִתְנוּ, וּבְחֹל הָוֵי הַשְׁלָמָה בְּגִמְר שְׁקִיעָה דְּהַיְינוּ צֵאת הַכּוֹכָבִים כְּמוֹ שְׁנָּהֲגוּ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם קָצַת קָשֶׁה עַל הָרַמ״א אַמַּאי לֹא הִזְכִּיר בְּהִנָּהָתוֹ כְּלָל אֶת דַּעַת הַפּוֹסְקִים הַמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף דְּסִבְירָא לְהוּ דְּהַשְׁלָמָה תְּלוּי בָּרְצוֹן, וּבְיוֹתֵר שֶׁגַּם מָהֲרִי״ל גּוּפֵיהּ בְּתְשׁוּבָה סִימָן קנ״ז כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְתַעֲנִית יָחִיד בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִנְהָג דִּילִי עַד אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית כִּדְבָרֵי מָהֲרַ״ם, אֲבָל תַּעֲנִית צִבּוּר לְעַצְמִי אֲנִי מַחְמִיר לְהַשְׁלִים כְּכָמָּה רַבָּוָתָא גְּדוֹלֵי אַשְׁכְּנַז דְּמַחְמִירִי, וְלִעֲלָמָא אֲנִי אוֹמֵר דַּעֲבִיד כְּמַר עֲבִיד וְהַכֹּל לְשֵׁם שָׁמַיִם, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּסִימָן ל״ג שֶׁלֹּא הַתִּיר הֵיינוּ שֶׁלֹּא הִתִּיר בְּפֵרוּשׁ, אֲבָל לֹא הֶחְמִיר גַּם כֵּן, וּמִלְּשׁוֹן הָרַמ״א בְּהַגָּ״ה לֹא מַשְׁמַע כֵּן, וְאוּלַי מְשׁוּם דְּנָהֲגוּ הָעוֹלָם כְּדַעַת מָהֲרִי״ל שֶׁהִנִּיחַ לְעַצְמוֹ, וְכֵן הוּא דַּעַת הָרוֹקֵחַ וְרַאֲבִי״ה וְתוֹלְדוֹת אָדָם וְחַוָּה וְכַנַּ״ל, כָּתַב כֵּן:

* **וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלֹא יַשְׁלִים. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק״ כא), ג[ו]**לְהַאי יֵשׁ אוֹמְרִים אֵין נָכוֹן לְהַמְתִּין מֵעֵת בּוֹאוֹ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים אִם תֹּאב לֶאֱכל וּמִתְעַכֵּב מֵחֲמַת הַתַּעֲנִית. וְדַע דְּמִדִּבְרֵי הָרַאֲבִי״ד שֶׁהוּבְּא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ולענין בשעיין) מִשְׁמַע דְּחָכָם מִשְּׁקָעָה חַמָּה וְהוּא כְּבָר קִבֵּל עָלָיו שַׁבָּת, אַף שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן מִיקְרֵי עַל יְדֵי זֶה גַּם כֵּן הַשְׁלָמָה. וְנִרְאֶה לִי דְּהַאי יֵשׁ אוֹמְרִים וְכֵן סְבָרַת הָרַאֲבִי״ד הוּא רַק בְּמִי שֶׁקִּבֵּל הַתַּעֲנִית שֶׁלֹּא בִּלְשׁוֹן נֶדֶר, רַק בִּסְתָם קַבָּלַת תַּעֲנִית, אֲבָל מִי שֶׁאָסַר עַל עַצְמוֹ לֶאֱכל יוֹם אֶחָד בִּלְשׁוֹן נֶדֶר, לְכוֹלֵי עָלְמָא אָסוּר עַד שֶׁתְּחַשֵּׁךְ שֶׁאָז כְּלָה הַיּוֹם,** וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רט״ו (ס״ד) וְסִימָן ר״כ סָעִיף א׳:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד (כב) עוֹלַת שַׁבָּת (סק״ד): (כג) כֵּן מוּכָח לְקַמָּן בְּסִימָן תקס״ב בְּמַגֵּן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן (י״ג) [ב׳]: (כד) אַחֲרוֹנִים: (כה) **אֲבָל קֹדֶם לָזֶה אַף שֶׁקִּבֵּל שַׁבָּת קֹדֶם תְּפִלַּת עַרְבִית אַחַר מִנְחָה, לֹא מְהַנֵּי, וְאָסוּר לִטְעֹם אְו.** פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ח): (כו) מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כו) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וְכֵן מַשְׁמַע מִמַּגֵּן אַבְרָהָם (שם): (כח) אַף דִּלְדִבְרֵי הַשּׁ״ז (סק״ג) יֵשׁ לְדוֹן בָּזֶה, הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים סָתְמוּ כְּהַמַּגֵּן

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבְשו״ע הרב (סי״ג) כתב: והוא שבשעה שהשלים פעם ראשונה היה בדעתו לנהוג כן לעולם, או שהשלים ג׳ פעמים ולא התנה שיהא בלי נדר. **ב]** וּבְשו״ע הרב (סי״ג) כתב שהעולם נהגו להשלים עד צאת הכוכבים, ואף על פי כן המיקל בעת הצורך כסברת המתירים לאכול לאחר תפילת מעריב לא הפסיד.

ג] וּבְשו״ע הרב (סי״ב) כתב: ויש אומרים שאם השלים תפילת ערבית של שבת מבעוד יום צריך לאכול מיד ואינו רשאי להתענות עד צאת הכוכבים, דכיון שקיבל עליו שבת בתפילה אסור לו להתענות עוד, שאין מתענין בשבת אפילו שעה אחת כשמתכוין לשם תענית.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah